

„EDINOST“

Izhaja po trikrat na teden v šestih izdankih ob torkih, četrtkih in sobotah. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za tri mesece . . . 1.—, izven Avstrije f. 1.50 za tri mesece . . . 3.—, 4.50 za pol leta . . . 6.—, 9.— za vsa leta . . . 12.—, 18.—

Naročnino je plačevati naprej na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tohoka v Trstu po 3 nč., izven Trsta po 4 nč.

EDINOST

Oglasi se račune po tarifu v petitu; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu ulice Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravnništvo ulice Molino pri- celo št. 3, II. nadst. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst. Odprta reklama cije se proste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„P. edinstvi je moč“.

Narod mora imeti idejalov!

(Dopis.)

I.

Ta vsiklik smo čitali te dni na čelu nekemu spisu v zagrebškem „Obzoru“.

Čudni ljudje so to, ki še v današnjih „praktičnih“ časih pojo take pesmi, zveneče kakor pravljice iz nekdanih dobrih časov!

Narod da ne bi mogel živeti brez idejalov? Je-li res še takih fantastov na tem božjem svetu? Ali ni še izumrla taka bolesta sentimentalnost? Skoro neverjetno je to, da bi tako nepraktično naziranje o življenju narodov moglo vspevati v sedanji dobi praktičnega materijalizma, ko vse hita za-tem, kar donaša dobička, vidnega dobička — kar donaša kruha, telesnega kruha in raznovrstnih telesnih naslad. Kdo bi neki „sanjal“, ko lahko živi resnično, realno življenje — življenje užívanja? Danes se svet smeje takim čudakom; danes je svet postal — praktičen!

Tudi Slovenci smo postali „praktični“ v novejših dobah. In postali so „praktični“ na obeh straneh — seveda vsak po svoje. Pravijo in tožijo čudaki in fantasti, da Slovenci nismo zložni. Čudaki res! Kako to da niso zložni? Zložni so zložni, preziozni vsaj v glavnem: v svojem klanjanju pred signaturo sedanjih časov „napredka“ — zložni so v zasmehovanju človeških in narodnih idejalov. Velika večina naših rojakov zmajujejo dandanes hladnokrvno z rameni, ako se oglasi kje dobrovoljček in najivna dušica, ki bi jim hotel pripovedovati o stvareh, ki so v nemale nekdanje naše duše po naših shodih, ki so bile trdna vez od rodo-do rodoljuba in ki so na nekdanjih taborih naših tisočem in tisočem slovenskih prs — prs korenjakov-kuretov in prs učenih gospodov — izvabljale navdušenih vsklikov; ki so govornikom gori na odru narekemale veliko pesem o narodni bodočnosti, o velikih ciljih, za kojimi moramo stremiti po premi poti, v neporušni zloznosti in ne oziraje se na vsakdanje malenkosti, najmanje pa na svoja osebna čustvovanja; in ki so spajale

duše govornikov in množic v jeden sam soglasen pojav — slovenskega patrijotizma! Danes se smejemo oni dobi slovenske „najivnosti“, dobi — „otročarij“.

In smejemo se na vseh straneh, na desni in na levi. V tem so zložni naši rojaki.

Človek je res uganjka na svetu. Ne le človek-pojedinec, tudi politične stranke so nepreračunljive in nedoumno je često njih postopanje. Kar obsojajo na strani nasprotnika, to isto počenjajo in negujejo v svojem lastnem taboru; četudi seveda v drugačni obliki. Ali zrno je isto in nameni, četudi si sovražni, so po svojem bistvu in po končnem cilju popolnoma kongruentni. Motor, ki goni stranke dandanes — tudi slovenske, — je sebičnost, naga sebičnost. Bojni klic zveni sicer bombastično: junaci v boj — za načela! — ali kdor potem kritičnim očesom opazuje krvavo vihro, vidi kmalu, da se vsa kolobocija vrti okolo vprašanja: kdo bode gospodoval, kdo bode vladal, kdo dobi moč v roke, da bode mogel po svoji dragi volji dražiti in poniževati nasprotnika? In nič ne dé, ako je ta nasprotnik tudi rodni brat! — Iz kratka: vse to vrvenje gonijo kolesa sebičnosti, ki je znak sedanje materijalistične dobe. Ker pa so vsa zgornja vprašanja v taeni zvezi z osebno, kar se nam ponuja in proslavlja dandanes pod lepo vinjeto „boja za načela“, le boj za osebno gospodstvo, za osebne dobičke — za osebnosti.

Od kod bi moglo drugače prihajati toliko neskladnosti, toliko nesoglasja? Od kod to popolno nedostajanje logike v postopanju naših strank? Toliko ona stranka, ki bi morala že z bok svojega naslova — ako je naslov res vnanji, vidni znak nje resničnega programa — hitati od sela do sela kakor propovednica narodnih idejalov, velikih etičnih ciljev; kakor tudi ona druga stranka, ki bi morala biti in pravi tudi, da je, že z verskega stališča neizprosna sovražnica materijalističnega naziranja današnje dobe — jedna in druga sta vrgli v jarek kraj ceste naše narodne idejale; jedna in druga hitati za hipnimi vspeli in ugod-

nostmi in se smejeti nam čudakom in fantantom. Jedni nam se rogajo, ker se baje „lovimo po zraku in se smešimo se svojimi visokoletnimi načrti in programi“, drugi nas ovajajo pred narodom kakor propovednike paganskega nacijonalizma. Jedni se hote kazati neznansko „praktične“, drugi se skrivajo za verska načela, a jedni in drugi hote le prikriti to, kar je vendar le jasna resnica: da so se namreč izneverili staremu narodnemu programu — idejalom!

Kdo govori danes o zjedinenju Slovencev v jedno upravno skupino? Kdo govori danes v nas o potrebi take državnopravne preuredbe naše monarhije, po koji bi tudi avstrijski Slovani dobili pravi okvir za neomejeno in svobodno negovanje svoje narodne individualnosti in svoje slovanske kulture? Nikdo. In če se že omenjajo kje take stvari, ki so bile na programih nekdanjih naših taborov, godi se to le v ta namen, da se smešijo oni, ki so si ohranili to vero, da narod brez idejalov more morda pač životariti, a nikdar ne živeti pravo, resnično in plodno narodno življenje!

A ravno razlika v naših medsebojnih odnosajih v dobi idejalov in v današnji dobi, je klasična seboj, ker brez idejalov, brez onih svetlih zvezd, ki vabijo in vspodbujajo na povspesevanje hoje po poti razvoja in napredka — in pravega vztrajnega dela: n edinosti in kompaktnega nastopanja.

V gojenju idejalov je najizdatnejša in neprestana reakcija proti osebnim aspiracijam, proti postranskim in sebičnim namenom pojedinca — torej tudi proti neslogi v lastnem taboru.

Osebnosti razdvajajo — idejali spajajo. Pogledajte jih le Madjare in Poljake! I v njih so zastopane vse stopinje političnega in socialnega mišljenja, ali spaja jih vendar zvestoba do narodnih idejalov — narodnjaki so vsi. Zato imponujejo svetu, zato dosežajo vsehov. In kako še pri nas trebamo gojenja idejalov! Sedaj še le vidimo, koli

PODLISTEK.

13

Karanfil s pesnikovega groba.

Hrvatski Spisal Avg. Cenoja; poslovenil Cvetko.

„Da, Albert, priseziva, da naju nobena omama ne odtrga več našemu deblu, da bodeva delila z njim vse žalosti, zanj se borila vse svoje življenje, da vzdignemo z drugimi pošteniaki domovino iz suženjskega prahu. Nič nas ne odvrni od tega; postali bodemo slavni ljudje, a učili bodemo tudi svoje otroke, da naj bodo vrli in častiti. Služiti hočeva veliki ideji Slovanstva do svojega groba!“

„Hočeva, priča bōdi nama Bog v nebesih, to divno slovensko gorovje, slavni pesnik v grobu.“

„In ta dobra deklica.“

„Amen“, ploskala je deklica rokami, „tako naj bode, zdaj ste dobri ljudje.“

Poljubila sva se, Albert in jaz, a deva je rekla smehljaje:

„Ker sta taka pošteniaka, ker mi vtriplje srce tako veselo, hočem biti tudi jaz priča. Do Boga je visoko, do groba globoko, tu sem le jaz. Nisem kriva, in da to ni greh, znata najbolje Bog in France Prešern.“

Na to je vzdignila glavico, in poljubila Alberta, potem pa mene, zarudela je do vrh glave in brez besede je krenila preko pokopališča domov, midva pa zanj. Medpotoma stavl sem svoj karanfil v knjigo, med Prešernove pesni. Ko smo prišli zopet na „staro pošto“, pozdravila nas je šaljivo domačinka:

„Vendar ste enkrat prišli! Že sem mislila, da se ste zgubili kje na potu. Gotovo ste izmolili deset litanij na grobu.“

„Ne bojte se tetka“, odvrnila je šaljivo Nežica, „to so dobri ljudje. V vsem sta se spreobrnila. Jaz sem ju popolnoma ozdravila.“

„Da si le ti zadovoljna“, prikimala je gospodinja, „pa je vse dobro, ker ti si kakor kak „jezični doktor“.“

Najina obljuba na grobu spreobrnila nama je popolnoma dušo. Jaz in moj prijatelj, oba sva bila vedreja, veseleja. Ako presadiš drevo v zemljo, katera mu ne ugaja, obesi veje, a ko je povrneš prvotnej zemlji, ozeleni živalneje, vzdiguje svobodno svoje veje proti nebu. Moj Albert ni čital več nemških klasikov, dim njegove smotke vzdigoval se je v modrih kolobarjih proti nebu. Šalil

se je, veselil se je. A tudi to naše veselje je bilo nekako čudno. V navzočnosti deklice molčala sva oba kakor mravlje. Nekaj nama je bilo na poti, nekaj nam je stiskalo grlo, natanjko nisva je smela pogledati, a zopet gledala sva jo skrivoma. Ko sva bila sama, imenovala sva malokdaj njeno ime. Snovala sva orjaške načrte, katerih vam ne smem povedati. Poprej so se mi motali po glavi vedno le stari stolp kraj mesta, mučila, široki meč krvnikov, zarjavelo kopje, pozlačeno sodnikovo žezlo, v obče vsa romantična ropotarija, katera se hrani v mestnem „arhivu“. V mojej glavi porodila se je romantična pesem o vitezi, o čarovnicah, a tudi o nesrečni ljubezni. Zdaj je bilo drugače. Romantika mi je izpuhtela čez noč — odslej sem gledal samo čisto, bistro naravo, divni kraj, ta krepki narod in duša mi je bila prepolna. Jaz in Albert sva živela v nekakem deliriju, kateri je dajal gospodnji dovolj povoda, da nama se je narogala, da naju je prijazno pokarala, in ne le enkrat je rekla, da se vara Neža zelo, ako misli o našem ozdravljenju; komaj je minila prva bolest, že se je prikazala druga, mnogo nevarnejša.

(Pride še.)

neodpustni greh smo storili, ko smo se jeli izne-
verjati idealom! Na jedni strani je izginila edinstvo
med nami in je nastopilo klanje med nami; na
drugi strani smo odprli vrata na stečaj nevarnemu
zublju socijalnega vprašanja. Dokler smo gojili in
negovali narodne ideje, dokler smo učili narod,
da se srečno narodno bodočnostjo je spojeno tudi
materijalno blagostanje vseh slojev naroda, da
torej vsi moramo zidati na bodočnosti naroda —
dotlej ni bilo socijalnega vprašanja med nami.
Komaj pa je minolo par let, odkar smo zasmehom
vrgli v koš svoje ideje — že imamo v naših
masah ono gibanje. A sebosno konservativna go-
spoda naj se ne varajo: iz teh mas jim ne vzra-
sejo sobojevniki! Uprav ta gospoda bodo morda
obžalovali najprej, da so zaveli naše ljudstvo, da
vidi v narodnih idealih — poganski nacijonalizem.

In kaj še le mladina! Kaj je mladeniško srce
brez vzleta, brez navdušenja! Česa nam je prič-
kovati od mladega moža, ako se že v cvetju svo-
jih let plazi le ob nižinah takozvanega „praktičnega“
mišljenja — goje sebičnosti? Kaj nam more priti
iz mladeniča, ki nima vere v višje cilje človeštva
in naroda, ki je brez vsacega idealnega vzleta,
brez navdušenja, brez toplote v srcu?

Nič družega, nego mož, ki bode skrbel —
za-se! Mož, čegar srce ostane ledeno-mrzlo tudi ob
najhuji bedi soseda in brata. Kakor vsikdar in
povsodi, nam bodi tudi v tem pogledu učiteljica
— zgodovina.

Iz gori omenjenega spisa v „Obzoru“ hočemo
navesti nekoliko zgodovinskih dejstev v dokaz, da
so vsem kulturnim narodom Evrope bile višje ideje
ona sila, ki jih je dovela do sijaja, do moči in
blagostanja! Zgodovina razvoja Italijanov, Fran-
cozov, Nemcev, nam je dokaz, da narod mora
imeti idealov!

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 22. avgusta 1896.

Državnozbornske volitve v Trstu. Tudi
„Naša Sloga“ se bavi z vprašanjem, da-li se naši
tržaški nazovi-liberalci spuste v volilno borbo?
Imenovani list piše: Kakor je znano, pošilja mesto
tržaško z okolice vred štiri poslance v državni
zbor. Okolica z zadnjim volilnim razredom v mestu
volila je do sedaj poslanca Ivana viteza Na-
bergoja, mestni volilci pa dva takozvana kon-
servativna Italijana (Burgstaller in Luzzatto), a
trgovinska in obrtniška zbornica jednega Italijana
iste barve (Stalitz). Židovskoliberalna stranka ali
takozvana stranka „Progressa“ se dosedaj ni
utikala v te tri volilne skupine, dočim je proti
kandidaturi Nabergoja v mestu in okolici
vsikdar strastno agitovala. Ta lažiliberálna stranka
hotela je pokazati takim postopanjem, da prezira
državni zbor in vse, kar ima na sebi znak av-
strijskega.

V noveji dobi jeli so po italijanskih listih in
na sestankih pretresati vprašanje, da-li naj laži-
liberalna stranka v Trstu ostane še nadalje pa-
sivna o volitvah za državni zbor. O tem vprašanju
spregovoril je tudi poslanec Italijanov istrskih,
Bartoli, na shodu v Lošinju, izrekli se za aktivnost
rečene stranke. Vsled tega izjavila se je večina
italijanskih listov Primorja, Trenta in Dalmacije
za to, da bi morali Italijani za vsako ceno opu-
stiti pasivnost ter že o predsteječih državnozbor-
skih volitvah stopiti na dan se svojimi čisto libe-
ralnimi ali radikalnimi kandidati. To svojo željo,
oziroma zahtevo, podkrepiljo s tem, da bi se v
državnem zboru okoli radikalnih poslancev mesta
tržaškega zbirali italijanski poslanci Istre, Goriške,
Dalmacije in Tridenta, dočim do sedaj to ni bilo
mogoče, ker so se čisto italijanskemu klubu v
državnem zboru najbolj protivili konservativni ita-
lijanski poslanci iz Trsta. Novi tržaški poslanci
naj bi torej bili jedro bodočemu italijanskemu
klubu v poslanski zbornici.

Soditi je, da se prvaki liberalne stranke v
Trstu udajo temu pritisku od zunaj. Tako uteg-
nemo o prihodnjih volitvah za državni zbor imeti
poleg italijansko-konservativnih, tudi italijansko-
liberalnih kandidatov. Taka eventualna prememba
v taktiki v protivnem taboru pustila bi povsem
bladne slovenske odločujoče kroge v Trstu, koji
poslednji smatrajo Italijane — toliko liberalne
kolikor konservativne — jednako nevarnimi. Nam
je torej vsejedno, ali zmagajo ti ali oni. Sicer pa

ni izključena možnost —, da bodo liberalci in
konservativci zložno volili iste kandidate. V Trstu
— kakor v obče v vsem našem Primorju je vse
mogoče, zato je tudi mogoče, da se posreči go-
spodu vitezu Rinaldinju — večaku kakoršen je
on — da zbere vse Italijane pod jedno kapo, da
bodo potem videli na Dunaju, kako so vsi ukupe
— „fedelissimi“. Najbrže se ne shajajo zastoj
kolovodje liberalcev in konservativcev na gostijah
poznane bogataša in barona!

Volitve na Koroškem. Odbor katol.-pol-
in gospodarskega društva za Slovence na Koroš-
kem je izdal nastopni oklic:

Volilci! Slovenci! Že v kratkih dneh bodo v
nekaterih občinah prvotne volitve. Važnost in ime-
nitost volitev smo Vam, č. volilci, razložili že ve-
likokrat. Slišali ste z lece brati pastirski list na-
šega mil. knezoškofa Jožefa, ki so Vam razložili,
kako važne so volitve in kako je sveta dolžnost
vsakega katoličana, vsakega, kdor se še hoče ime-
novati sina sv. katoliške cerkve, da skrbi za dobre
katoliške in pravične može za poslance!

Volilci! Slovenci! Poslušajte glas svojega
višjega pastirja, ki nas v tako krepkih besedah
spominjajo na našo dolžnost! Zato pa na dan vo-
litve ne ostani nobeden doma; vsi bodite na mestu,
ne dajte se preslepiti s sladkimi besedami in praz-
nimi obljubami, ampak zvesto se držite svojih pra-
vih prijateljev, trdno se oklenite slovenske kato-
liške stranke!

Zadnjič smo objavili program združene kato-
liške ljudske stranke, slovenske in nemške. Po tem
programu stopamo složno v volilni boj. Zmaga bo
naša, če vsak volilec stori svojo dolžnost, če na
dan volitve pridejo vsi in oddajo složno svoje gla-
sove slovenskim katoliškim možem!

Vse za vero, dom, cesarja!

**Škof Strossmayer in zaroka italijanskega
prestolonaslednika.** Iz Zagreba javljajo, da je
knez Nikola brzojavnim potom prijavil vladiki
Strossmayerju zaroko svoje hčere Jelene z ita-
lijanskim prestolonaslednikom. Vladika je odgovoril
knezu Nikoli po brzojavu tako-le: „Presrečna hvala
na izkazani mi časti. Čestitam iz vsega srca in
iz vse duše Vaši Visokosti in rodbini V. V. —
Čestitam še posebno princesinji Jeleni, koja je Bog
sam določil za to izredno srečo in za ta prestol.
Dal Bog, da bi bil isti večni vir vsakojakega
blagoslova, vsega blagra in vse sreče ter hotel
Vsemogočni, da bi ta zveza, katera približa dva
naroda tesnejšemu prijateljstvu, bila zanju vir bla-
gostanja, napredka, slave.“

Položaj na Kreti. „Neue Fr. Pr.“ poroča
iz Aten: „Grška vlada javlja, da jej niso došla
nikakoršna očitavanja od strani turške vlade gledé
poslednjih pošiljatev orožja na Kreto. Zagotavlja
se tudi, da včeraj, ko je turški odposlanik obiskal
ministerskega predsednika, se nista niti doteknila
tega vprašanja, a ker dobaja vedno še orožje na
Kreto, utegne se vsled tega pretrgati diplomatske
zveze med obema državama. — Poročila o posve-
tovanjih odposlanikov v Carjemgradu glasé vedno
povoljniji Krečanom. Iz Peterburga javljajo, da so
odposlaniki odobrili vse zahteve upornikov in da
se že deluje na načrtu konstitucije za Kreto, koji
načrt se predloži sultanu v potrdilo.

Narodni zbor bil je, sporazumno s krščan-
skimi poslanci, odložen za 14 dni.“

Glasom iz Aten došli poročili, napravila je
grožnja Turčije, da hoče pretrgati diplomatske
zveze z Grško, po vsej Grški jako malo utisa. Ča-
sopisje še celó zaničljivo zavrača to grožnjo.

Krečani rušijo utrdbe, koje so ostavili turški
vojaki. Uporniki se zbirajo v Apokoronu.

Iz Pariza poročajo, da je tamošnji turški od-
poslanik izjavil jednemu urednikov lista „Figaro“,
da revoluciji na Kreti ne boše konec, dokler grška
vlada podpira take elemente, ki ribarijo v kalni
vodi in ki so v obče nevarnega značaja. Kar pa se
dostaje Makedonije, rekel je odposlanec, se Grški ne
posreči nikdar naščuvati to pokrajino, da se vzdi-
gne proti Turčiji.

Italija v Afriki. Italijani so svojega mojstra
Menelika doslej nekako bagatelizovali ter v svojih
pogajanjih nastopali, kakor da bi stala Italija kdo
zna kako visoko nad Abesinijo in da mora smatrati
Menelik za čast, ako mu Italija pošlje kojega čast-
nika niže vrste, ki naj se pogaja z njim v imenu
ponosne Italije. Ta oholost jela je Meneliku pre-
sedati in, kakor smo že sporočili, stavil je svoje

pogoje kakor samostojni vladar samostojne države.
Med temi pogoji je tudi ta, da kralj Umberto lastno-
ročno podpiše pogodbo miru med Abesinijo in Italijo.
Ako pa kralj Umberto tega storiti neće, Menelik
gotovo ni kriv na tem. Nadalje je zahteval Menelik,
da, ako se hoče Italija pogajati z njim zaradi
osvojenj ujetnikov, pooblasti naj v ta namen
kojega dostojastvenika, ne pa priprostega
majorja. No, v tej točki vsaj udala se je Italija
opravičeni zahtevi Menelikovi. Italijanska vlada
pooblastila je namreč generala Valles-a, da se
pogaja s cesarjem abesinskim gledé vrnitve ujet-
nikov in zajedno da nastoja skleniti pogodbo, ki
naj bi bila obema državama jednako koristna. Težko
nalogo je prevzel general Valles in malo ima časa
za izvršitev iste. Jesen se bliža in ako dotlej ne
bodejo med Italijo in Abesinijo „clara pacta“, govorile
bodo bržkone zopet puške in topovi. Menelik pa
se je že pogodil z Mahdijem, — kakor trdi „Roma“
ima italijanska vlada za to dokazov v rokah —
da, če bode priložnost ugodna, derviši nastopijo
rama ob rami z Abesinci proti Italijanom. Morda
se Italija zanaša na pomoč Angleške, kajti sama
mora podleči združenim silam.

Različne vesti.

Imenovanje. C. kr. namestnik na Primorskem
imenoval je namestništvenega koncipista Gvida
Polley-a začasnim okrajnim komisarjem, kon-
ceptnega vežbenika Pavla Mosetiga pa začasnim
namestništvenem koncipistom.

Iz Rojana na pišejo: Mi res ne moremo in
ne moremo razumeti našega gospoda župnika! So-
sebosno njegovih propovedij ne moremo razumeti.
Redno vsako nedeljo nam pripoveduje, da on u-
kaže, da je on gospodar. Minolo nedeljo nam je
povedal celó: „Jaz sem gospodar, drugi
so vsi hlapci!“ (Tudi magistrat?! Vpraša-
nje radovednega stavca.) V Šklednju so me imeli
tako radi, da so jokali, (bum!) ko sem se ločil od
njih, Vi Rojančani pa me ne morete videti!? E,
kdo je pa kriv, vprašamo Vas, velečastiti gospod
župnik, da je tako?! Kdo je začel uvajati novo-
tarije, ki so užalile ogromno večino župljanov?!
Gospod župnik, le roko na prsi in odgovorite si
sami na ti vprašanja!

Nadalje ste rekli, gosp. župnik, da vsi bi
moral biti bratje, Slovenci, Italijani in Nemci. I
seveda bi morali biti. A zopet vprašamo: kdo je
kriv v Trstu, da ni tako?! Smo mar mi uveli po-
litiko kladija in nakovala, ali smo mi uveli zahteve,
da najjedni bodejo gospodje, drugi pa — ščavil!
Kdo psuje našo narodnost, kdo upotreblja proti
nam vsa sredstva demoralizacije in korupcije? Kdo
ogreneva se svojim nasiljem čutstva naših ljudi?
Da, da, gospod župnik, vsi ljudje na svetu bi mo-
rali biti bratje, le žal, da ste se se svojimi lepimi
nauki obrnili — na krivo adresi! Dajte, po-
skrbite, da nam bodo tržaška, Vam naklonjena
gospoda, prednjačili z lepimi vzgledi bratoljubja,
pravičnosti in uverjeni smete biti, da bodo tudi
Rojančani sledili velikim navdušenjem. Miru, ka-
koršnega si želé gospoda v Trstu in naši neprija-
telji, miru, ob katerem bi mi ležali na tleh, a oni
bi držali svoj stopal na našem tilniku, miru na
grobeh — pa ne pripoznamo nikdar! Tega vendar
ne boste zahtevali od nas, da postanemo narodni
— samoubijalci.

V proslavo rojstnega dne Njeg. Veličanstva
priredilo je pevsko društvo „Zarja“ v Rojanu dne
17. t. m. slovesen obhod po vasi z bakljado. Pevci
so se zbrali v gostilni g Katalana, od koder so
odšli z zastavo in spremljani po velikem številu
ljudstva, do župne cerkve. Na prostoru pred cer-
kvijo so se ustavili. Tu so zapeli cesarsko pesem
in naš divni „U boj!“ Potem so odšli v prostore
konsumnega društva, kjer se je nabralo veliko
ljudij. Tu se je vnela jako živahna zabava in na-
pivalo se je, najprej seveda presvetlemu cesarju,
potem naši narodni stvari in posamičnim rodolju-
bom. Po vsakem govoru razlegali so navdušeni
živio-klici, ne le po vrtu, nego tudi med občinstvom,
ki je stalo zunaj na ulici. Tu-sem naj bi bili prišli
oni nezavedneži, ki slepo služé nenarodni stvari
zajedno nasprotujejo avstrijsko-patrijotični misli, a
tudi oni sicer pametni, a nasproti nam železno-
nezaupljivi krogi, ki se nikakor ne morejo iznebiti
predsodkov glede na naša narodna stremjenja;
prišli naj bi bili tu-sem sebosno izvestni

gospodje iz odbora veteranskega društva, ki nas neodpustno lehkomišljenostjo po javnih ulicah sumničijo z „Rusi“! Tu sem naj bi prišli, da bi videli, v kolik lep akord se združuje na tržaških tleh narodna misel z avstrijskim čutom! Narodna misel, smo rekli. Ker pa je misel prazna sama na sebi, ako je nespremljajo dejanja, zato bomo tudi odslej — zapomnite si to na vseh straneh! — z dejanji kazali svojo narodno mišljenje, ne da bi se morali bati, da bi utegnili priti v navskrižje se svojo avstrijsko-patrijotisko dolžnostjo. A ne le sami hočemo kazati dejanja, ampak zahtevamo od vsakogar — vsakogar! — da nas dejanski in brezpogojno pripozna enakopravnimi. In proti vsakomur, ki noče pripoznati našega življa enakopravnim, obračali bomo ostrino svojega peresa. To pa ne zato, ker smo „Rusi“, ampak zato, ker vemo, da služeči na tržaškem ozemlju svoji narodni stvari, gradimo zajedno citadele proti nasprotnikom države. Oni pa, ki lehkomišljeno mečejo okolo sebe z „Rusi“, naj si zapomnijo, da njih obdolževanja sicer ne morejo doseči slovenske lojalnosti, ali vendar bi utegnili mi napeti druge strune, ako ne bode skoro kraj temu večnemu — sit vonia verbo — sumničanju.

Zato se še posebno veselimo na tem, da vrli rojanski rodoljubi toli odločno in neustrašljivo in proti vsakomur povdarjajo svoje narodno stališče, kar jih pa ni oviralo ni malo, da ne bi na naj-sijajnejši način proslavili rojstnega dne svojega vladarja!

Na občni zbor „Kmetijske in vrtnarske družbe za Trst in okolico“, ki se bode vršil jutri ob 8^{1/2} uri predpoludne v telovadnici „Tržaškega Sokola“, opozarjamo še enkrat vse naše čitatelje.

Zajedno opozarjamo, da nekoliko členov te družbe pojde jutri popoldne v sv. Križ ogledat si vinograde nekojih posestnikov, koji so dosegli jako lepih uspehov z nasadi ameriških trt.

Kaj ni v Trstu domačih delavcev? Industrijalna družba kranjska dobila je — kakor znano — dovoljenje, da sme poleg Škednja graditi plavže in livarne. Človek bi si mislil, da vsaj o tem najdejo zaslužka v prvi vrsti domačini, kajti na svojih tleh ima povsodi domačin pravo zahtevati zaslužka. A pri nas v Trstu so drugi odnosi: tu ima prednost pred vsemi vsakdo, ki pride od onkraj velike luže. Samo da je iz Italije, preskrbe mu mestne oblasti čela; je-li potem sposoben za isto ali ne, to je postranska stvar. Tudi gledé gori omenjenega velikega podvzetja razpisan je bil natečaj za planiranje dotičnega sveta in kdo je prevzel to delo? Kakor smo že sporočili svoječasno — Italijan iz Italije in sicer za tako nizko ceno, da so se čudili celó strokovnjaki, kakó mu bode možno izvesti prevzeto delo — na pol zastonj. Omenili smo že tedaj, da slavne mestne stavbinske oblasti pojdejo podjetniku iz Italije kolikor možno na roko in da si ta podjetnik pozove lačnih delavcev iz „blaženega kraljestva“, koji delavci živé notorično od suhe polente in zatorej delajo tudi mnogo ceneje, nego domačini. In ta poplava italijanskih delavcev na škodo domačinom je že pričela. Včeraj zjutraj pripeljal je italijanski trabakelj „Due Marie“ iz Cesenatica 56 italijanskih delavcev, namenjenih za delo pri Škednju. Vsi ti delavci prinesli so si vsak svoje orodje s seboj. Teh 56 Italijanov pa izvestno ne zmore dela in kdo zna, koliko jih še pride. Je-li to pravično, da tuji kratkoje zaslužek domačinom? Mar ni v Trstu in v okolici delavnih sil v obilici?

Najžalostneje na vsem tem pa je dejstvo, da je kranjska družba zasnovala podjetje, na kojem se bodo izkoriščevali — italijanski podaniki. Delo v ceno gori ali doli — tu ne moremo priznati nikakega izgovora!

Volilna korupcija na Krasu. (Zvršetek.) V zjutranjem izdanju priobčili smo glavne točke obtožnice, imena vseh 36 obtožencev in na kratko tudi izid kazenske razprave, ki se je predvčerajšnjem in včeraj vršila na tukajšnjem deželnem sodišču radi kupovanja glasov o zadnjih občinskih volitvah v Komnu.

Sedaj hočemo v glavnih potezih narisati še tek te razprave, ki je bila v marsikaterem oziru jako zanimiva.

Po prečitaniu obtožnice (seveda v laškem jeziku, da jo Kraševci bolje razumejo), začelo se

je zaslišavanje obtožencev. Tako tisti, ki so podkupovali, kakor tisti, ki so bili podkupljeni, so večinoma priznali, da so vsprejeli, oziroma dali po eno krono; trdili so pa, da se ni stavilo za pogoj, da morajo iti glasovat za „staro (Kovačičevo) stranko“. Nekateri pa so tudi to priznali. Posebno sta Kermol Fran in Jazbec Jožef izpovedala, da jima je župan Kovačič dal gld. 10 z naročilom, naj jih razdelé med volilce, ki bodo glasovali za njegovo stranko. Župan je to tajil in je hotel dati razumeti, da je on Jazbecu denar le posodil, a ta da je iz lastnega nagiba razdeljeval denar. Njega svak Anton Abram iz Škrbine, kateremu je obtožnica očitala, da je dal občinskemu slugi Colji 10 gld. z nalogom, da z istimi kupi po Škrbini volilcev za Kovačičevo stranko, je ta nalog tajil, rekši, da je razdelil onih 10 gld. le „za lušt“.

Priče so večinoma potrdile obtožnico in celó tisti, koje je Kovačič poklical v svojo obrambo, izpovedali so takó, da so mu služiti več v škodo kakor v korist, kar je g. predsednik sodišču tudi izrecno konstatoval.

Na to so se prečitati kazenski izpiski o vseh obtožencih, kateri so bili večinoma že kaznovani radi prestopkov, največ radi razžaljenja časti. Posebno župan Kovačič je bil že trikrat kaznovan radi prestopkov.

Nekoliko senzacije povzročile so politične informacije c. kr. okrajnega glavarstva v Sežani, katero je naznanilo sodišču na dotično vprašanje, da so se občinske volitve v Komnu vršile v največem miru in v najlepšem redu in da je iz volilnih spisov razvidno, da ni nobeden podkupljenec glasoval za Kovačičevo stranko. (Tu bodi omenjeno, da je na sami razpravi priznalo najmanj 15 obtožencev, da so glasovali za Kovačičevo stranko). Nadalje pravijo informacije, da je plačevanje pijače, zamude časa in potnih stroškov o volitvah že stara navada na Krasu in da se to sploh ne smatra za podkupovanje.

Predsednik vit. Defacis, ki je lastno mu energijo in spretnostjo vodil to jako mučno razpravo, zaključil jo je prvi dan ob dveh popoldne.

V petek ob 9. uri predpoludne otvoril jo je g. predsednik zopet, dávši besedo zastopniku državnega pravdníštva, drž. pravdnika namestniku Okretiču, kateri je slovenske Kraševce tožil — laški. (Seveda ni govoril laški iz lastnega nagiba, ampak ker ne sme drugače.)

V daljšem govoru je dokazoval, da je po zakonu kažnjivo vsako dejanje in vsprejemanje kakoršnihsibodi materialnih koristi (torej ne samo denarja, temveč tudi pijače, odškodnine za pot itd.), katero se godi z namenom, da se volilca pridobi za glasovanje, ne gledé na to, ali ta volilec potem tudi res za dogovorjeno stranko glasuje ali ne. Dokazoval je potem krivdo za vsacega obtoženca posebe, bavé se zlasti z županom Kovačičem, katerega je imenoval glavo in provzročitelja vsega podkupovanja. Naposled pa je posvetil še nekoliko rezkih besed političnim informacijam, rekši, da mora on, kakor rojen Kraševac, konstatovati, da ni bila do sedaj navada na Krasu podkupovati volilce, temveč da je to nekaj popolnoma novega; sicer pa da tudi, ko bi bila resnična ona trditev okrajnega glavarstva, ne bi to še nikogar opravičilo, kajti razžaljenja časti in pretepi na Krasu, drugje tatvine itd. itd., so tudi v navadi, vendar jih je treba v vsakem slučaju kaznovati in ne opravičevati.

Zadobivši besedo dr. Pretnier, zagovornik župana Kovačiča, njegovega svaka Ant. Abrama in Josipa Abrama, dokazoval je, da ni smatrati kažnjivim, kar se očita obtožencem. Kar se je dalo, dalo se je le za zamudo časa, da ne bi kmetje trpeli nikake škode, ko gredó volit v oddaljeni Komen. To pa po njegovem menenju ni podkupovanje in v podkrepljenje svojega nazora skliceval se je g. zagovornik na neko razsodbo najvišjega sodišča.

Dr. Rybář, branitelj Jožefa Jazbeca, branil ga je proti očitanjem župana Kovačiča, ki je, hoté sebe braniti, pripisoval vso krivdo njemu. Dokazoval je, da je bil Jazbec le najet, le Kovačičevo orodje, da se mu pa njegovo dejanje ne sme šteti v zlo, če se pomisli, da je okrajno glavarstvo, katero je vendar po zakonu poklicano, da pazi in skrbi za red in zakonitost volitev, iz-

reklo v svoji informaciji, da se ona razdeljevanja denarja in pijače med volilce ne smatra za podkupovanje. Če pravijo kaj takega juristi, kako se more zahtevati od kmeta, ki ne zna ne brati ne pisati, da bi izprevidel kažnjivost svojega dejanja.

Poslednji govoril je še dr. Padovan, kateri je povdarjal tudi na podlagi političnih informacij, da je manjkalo obtožencem razumljenje o kažnjivosti njihovega dejanja in je zato zahteval oproščujoče razsodbe.

Po posvetovanju, dve uri trajajočem, razglasil je predsednik razsodbo, s katero sta bila župan Josip Kovačič in njegov svak Anton Abram obsojena vsaki na 1 mesec zapora, 12 drugih obtožencev na manjše kazni od 3 dni do 3 tednov, ostali pa oproščeni, ker ni bilo dokazano gledé njih, da se jim je izrecno reklo, da morajo glasovati za Kovačičevo stranko.

Nov parnik. V ponedeljek, dné 24. t. m. ob 10. uri predp. spusté iz Lloydovega arzenala v morje novi parnik „Bohemia“, namenjen za lokalne vožnje. „Bohemia“ je bil zgrajen v Lloydovem arzenalu povsem iz domačega materiala. — Vstopnice k tej slavnosti je dobiti brezplačno v Lloydovi palači, II. nadstr. in pa v Lloydovem arzenalu.

Nesreča. Iz Boršta nam pišejo: Kdor pozna Boršt, ta vé, da iz vasi proti kolodvoru vodi prav ozka cesta; tri metre pod cesto na levi strani, če greš iz vasi, so vinogradi. Pred tremi leti so začeli cesto širiti, pa so uprav tam prenehali, kjer se cesta malo zavija na desno. Danes v jutro je voznik iz hôtela Moccó peljal na kolodvor dve gospe in jednega gospoda. Kar na enkrat plane mačka črez cesto, konja se splašita, kreneta na stran in voz s konji vred se prevrne s ceste črez zid, pade na latnike in s tem vred na zemljo. Gospod in voznik se nista poškodovala, gospe pa so prepeljali v Moccó nazaj; jedna, tako slišimo, se je močno poškodovala. Več nesreč se je že pripetilo tam. Govori se, da so že večkrat prosili glavarstvo v Kopru, da naj popravi cesto, pa se nič ne zgodi. Morda ta nesreča vendar vzbudi dotične kroge, katerim je dolžnost skrbeti za ceste.

Brez krivde pa niso tudi prebivalci sami; kajti že v interesu otrok bi bilo, da bi na kraju take ceste znosili nekaj kamenja in napravili vsaj nekaj zida. Čuditi se je, da ne ponesrečijo otroci, ki se igrajo in letajo tam ob cesti. Tukajšnji domačini radi imenujejo „forešte“ tudi tiste Slovence, ki niso porojeni med njimi. Naj le rajši skrbijo za varnost ob cestah; kamenja imajo dovolj, prostega časa tudi, da bi tisti del ceste, ki vodi od peš-poti do kolodvora prevideli z živim plotom ali kamenito ograjo, tako, kakor je oni del ceste, ki vodi od cerkve navzdol do ovinka proti Boljunom. Poznavalec razmer mi je zatrdil, da so v Bregu tu pa tam taki običaji, vsled katerih imajo občine dostikrat le malo ali nič dobička iz občinskega zemljišča. Tudi v tem pogledu čaka ogromnega dela novemu občinskemu zastopu v Dolini. G.

Izgubljen denar. Nek viši častnik c. in kr. mornarnice izgubil je včeraj opoldne na potu od vile Necker v mesto svoto 450 gld. v bankovcih. Stvar je prijavljena policiji.

Z dunajskega vseučilišča. V minolem letnem semestru bilo je vpisanih na dunajskem vseučilišču 4209 rednih in 1587 izrednih slušateljev. Od vseh odpada jih na Spodnjo Avstrijo 1861, na Gornjo Avstrijo 174, na Solnograjsko 40, Štajersko 86, Koroško 53, Kranjsko 121, Trst 64, Gorico in Gradiško 23, Istro 40, Tirolsko 71, Vorarlberško 19, Češko 561, Moravsko 777, Silezijo 201, Galicijo 425, Bukovino 99, Dalmacijo 72, Ogersko 407, Sedmograjsko 25, Hrvatsko 96, Slavonijo 47, Bosno 27, Prusijo 48, Bavarsko 18, Sasonsko 6, Virtemberško 1, Švico 19, Francijo 6, Belgijo 13, Italijo 12, Švedsko in Norveško 7, Nizozemsko 16, Luksemburško 3, Angleško 10, Rusijo 106, Romunsko 66, Srbijo 43, Bolgarsko 33, Grško 8, Turško 13, Egipt 7, in na Ameriko 59 slušateljev.

Oropana okrajna blagajna. Iz Dvora v Slavoniji poročajo o drzni nasilni tatvini, ki se je te dni dogodila tam. Tatovi so izkoristili noč, ko je lilo, bliskalo se in gromelo pet ur nepretržno. Tudi toča je padala. V tej vražji noči je ni bilo videti nikjer žive duše, kajti sleherni kristijan je bil zadovoljen, da je bil pod streho. Tatovi so ulomili okno v pritličju poslopja okrajnega urada,

— Lastnik konsorcij lista „Edinost“. Izdavatelj in odgovorni urednik: **Fran Godnik**. — Tiskarna Dolenc v Trstu.